

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ID 15545
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Олег Круглик, 1985 року народження, громадянин України, освіта вища: Закінчив у 2007 році Херсонський національний технічний університет і отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Фінанси» та здобув кваліфікацію магістра з фінансів, аспірант кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Професійна освіта» у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро від «30» червня 2026 року № 187-ОД у складі:

Голови разової ради: Ольги Лебідь, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Рецензентів:

Ірини Олійник, кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»;

Ольги Дербак, кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри іноземних мов ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля».

Офіційних опонентів:

Тамари Поясок, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри освітніх, математичних наук та інформатики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського;

Ірини Лов'янової, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри цифрової економіки та системного аналізу Державного торговельно-економічного університету.

на засіданні «28» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка **Олегу Круглику** на підставі публічного захисту дисертації **«Формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій»**, за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Дисертацію виконано у ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро.

Науковий керівник здобувача – Осадчий Вячеслав Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, декан факультету економіки та управління Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, провідний науковий співробітник Інституту цифровізації освіти НАПН України).

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, який повністю відповідає вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом МОН України від 12.01.2017 р., №40.

Поставлені здобувачем наукові завдання вирішені повною мірою і таким чином мету дослідження досягнуто. Основні положення дисертації, що задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни, рівень яких

визначено коректно. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам.

Наукова новизна і теоретичне значення результатів дослідження полягають у тому, що *уперше*:

- подано авторське визначення поняття «аналітична компетентність майбутніх економістів» як інтегративна особистісно-професійна характеристика, що відображає здатність до осмислення, критичного оцінювання, систематизації та інтерпретації інформації, встановлення взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, застосування аналітичних способів розв'язання професійних завдань, а також рефлексивного оцінювання й корекції власних дій у процесі обґрунтування професійних рішень;

- визначено структуру аналітичної компетентності майбутніх економістів, що включає мотиваційно-ціннісний, когнітивно-аналітичний, операційно-діяльнісний та рефлексивно-оцінювальний компоненти;

- виокремлено критерії аналітичної залученості, аналітичної обізнаності, аналітичної спроможності, аналітичної саморегуляції, що відповідають структурним компонентам аналітичної компетентності майбутніх економістів, визначено показники та рівні її сформованості (репродуктивний, інтерпретаційний, продуктивно-аналітичний);

- розроблено та апробовано комплекс діагностичного інструментарію для оцінювання рівня сформованості формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, що включає: опитувальник, завдання у формі есе з подальшим контент-аналізом, авторський діагностичний тест, систему логічних, аналітичних і професійно орієнтованих завдань (на застосування аналітичних методів і критичне оцінювання інформації);

- розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій;

уточнено:

- основні поняття дослідження («компетентність», «педагогічні умови»);

- методологічні засади формування аналітичної компетентності майбутніх економістів засобами інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема системний, компетентнісний, діяльнісний, технологічний, студентоцентризований підходи; подальшого розвитку набули зміст і методи формування аналітичної компетентності майбутніх економістів, зумовлені використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Практичне значення дослідження визначено тим, що розроблено, апробовано й упроваджено в процес професійної підготовки майбутніх економістів комплекс навчальних завдань для організації роботи студентів з економічними даними (пошук, відбір, обробка, аналіз, інтерпретація, структурування та узагальнення даних) із використанням табличних процесорів і хмарних сервісів обробки даних (Microsoft Excel, Google Sheets), що супроводжуються методичними рекомендаціями, контрольними запитаннями та орієнтирами щодо використання цифрових інструментів; змістові модулі з використання BI-платформ (Qlik Sense, Power BI), які включають систему кейс-завдань, спрямованих на роботу з різними джерелами даних, їх інтеграцію,

аналіз, візуалізацію, побудову дашбордів і формування аналітичних висновків; систему професійно орієнтованих кейсів і аналітичних завдань, що забезпечують формування умінь застосовувати аналітичні методи, інтерпретувати результати та приймати обґрунтовані рішення; методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу, які передбачають використання кейс-методу, засобів онлайн-комунікації та організації навчання (Zoom, Google Classroom), сервісів збору та обробки даних і зворотного зв'язку (Google Forms), хмарних сервісів для спільної роботи (Google Docs), а також інструментів візуалізації та представлення результатів аналітичної діяльності (PowerPoint, Canva).

Здобувач має 21 публікацію, з яких: 10 статей у провідних наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у закордонному журналі, 10 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних конференцій.

Серед статей зокрема:

1. Круглик О. С. Проблеми формування аналітичної компетентності майбутніх економістів у вітчизняних дослідженнях. Наука і техніка сьогодні. 2024. № 13 (41). С. 526–533. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-13\(41\)-526-533](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-13(41)-526-533)

2. Круглик О. С. Впровадження вивчення OLAP-технологій в освітній процес: ефективні підходи до розвитку аналітичних компетенцій майбутніх економістів. Інноваційна педагогіка. 2025. № 83 (2). С. 99–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/83.2.20>

3. Kruhlyk O. S. Information Technologies as a Visualization Tool in Professional Education of Economists. Věda a perspektivy. 2025. № 10 (53). С. 72–88. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-10\(53\)-72-88](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-10(53)-72-88)

4. Круглик О. С. Інтеграція Qlik Sense і Power BI в освітній процес як засіб формування аналітичної компетентності студентів-економістів. Актуальні питання гуманітарних наук. 2025. № 91. С. 307–311. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/91-1-42>.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Голова разової спеціалізованої вченої ради **Ольга Лебідь**, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», м. Дніпро, **без зауважень**.

Ірина Олійник, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», **зауваження**:

1. У дисертації достатньо докладно розкрито реалізацію кожної педагогічної умови у змісті відповідних навчальних дисциплін. Водночас цілісність представленої системи посилено б унаочнення міждисциплінарної логіки формування роботи, наприклад, через матрицю взаємозв'язків «педагогічна умова – освітній компонент – вид аналітичної діяльності – компонент аналітичної компетентності». Це дозволило б виразніше показати, як окремі навчальні завдання утворюють послідовну траєкторію формування аналітичної компетентності в межах освітньо-професійної програми.

2. Розроблене навчально-методичне забезпечення переважно орієнтоване на організацію аналітичної діяльності студентів. Його використання в інших закладах вищої освіти полегшило б представлення окремого методичного блоку для викладачів, у якому було б визначено необхідний рівень володіння ВІ-платформами й цифровими засобами моделювання, послідовність підготовки до проведення занять, типові технічні та методичні труднощі, а також можливі форми консультаційної підтримки. Такий супровід сприяв би більш точному відтворенню розробленої системи в різних організаційних і технологічних умовах.

3. Експериментальну перевірку педагогічних умов здійснено під час підготовки бакалаврів за спеціальністю 051 Економіка. Перспективним напрямом продовження дослідження є адаптація авторських напрацювань до інших спеціальностей економічного профілю та магістерського рівня освіти. На цьому рівні зміст аналітичної підготовки може бути розширений завданнями дослідницького, прогностичного і стратегічного характеру, роботою зі складнішими моделями та значними масивами даних, а також обґрунтуванням професійних рішень в умовах підвищеної невизначеності.

Ольга Дербак, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля», **зауваження:**

1. Методологічну основу дослідження становлять системний, компетентнісний, діяльнісний, технологічний і студентоцентризований підходи, кожний із яких обґрунтовано відповідно до предмета роботи. Водночас більш чітко визначення їхньої ієрархії та функціонального призначення дозволило б виразніше показати, який із підходів виконує системоутворювальну функцію, а які конкретизують зміст, способи організації та технологічне забезпечення формування аналітичної компетентності. Доцільно було б також безпосередньо співвіднести положення кожного підходу з відповідними педагогічними умовами та етапами їх реалізації.

2. У формувальній роботі значну увагу приділено візуалізації даних, створенню дашбордів та формулюванню аналітичних висновків. Перспективним видається подальше розширення комунікативного складника аналітичної діяльності, зокрема розвиток умінь добирати спосіб представлення результатів відповідно до потреб різних груп користувачів, пояснювати складні економічні залежності нефаховій аудиторії, аргументовано захищати запропоновані рекомендації та використовувати технології представлення даних у формі послідовної доказової історії. Це дозволило б повніше відтворити реальні умов професійної діяльності економіста, у яких аналітичний результат має бути не лише коректним, а й зрозумілим для осіб, які приймають рішення.

3. Позитивної оцінки заслуговує використання студентами відкритих статистичних баз і змодельованих наборів економічних даних. Водночас практичний потенціал розробленої системи може бути посилений через залучення підприємств і роботодавців до формування змісту аналітичних кейсів, надання знеособлених професійних даних та зовнішнього оцінювання підготовлених студентами дашбордів, прогнозів і управлінських рекомендацій. Реалізація спільних аналітичних проектів сприяла б перевірці сформованих умінь у менш передбачуваних професійних ситуаціях та посиленню взаємозв'язку між освітньою підготовкою і запитами сучасної економічної

практики.

Тамара Поясок, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітніх, математичних наук та інформатики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, **зауваження:**

1. У теоретичній частині дисертації автор розкриває співвідношення аналітичної та інформаційно-аналітичної компетентностей, визначає місце критичного мислення у структурі досліджуваного феномена. Водночас, з огляду на центральну роль цифрових інструментів у дослідженні, доцільно було б більш виразно представити співвідношення аналітичної компетентності з поняттями «цифрова компетентність», «грамотність у роботі з даними» (*data literacy*) та «бізнес-аналітика». Це дозволило б чіткіше визначити, які відповідні знання й уміння є передумовами, складниками або практичними виявами сформованості аналітичної компетентності майбутнього економіста.

2. Схвальної оцінки заслуговує звернення автора до досвіду формування аналітичної компетентності майбутніх економістів у Німеччині та США. Разом із тим у роботі варто було б чіткіше обґрунтувати критерії вибору саме цих країн для порівняльного аналізу, а також конкретизувати, які елементи зарубіжного досвіду можуть бути безпосередньо адаптовані до української системи вищої освіти, а які потребують урахування відмінностей у структурі та змісті професійної підготовки.

3. Реалізація педагогічних умов передбачала використання цифрових інструментів різного рівня складності – від Excel і Google Sheets до Qlik Sense, Power BI, Python та R. На нашу думку, у дисертації доцільно було б більш системно представити способи визначення вихідного рівня цифрової підготовленості студентів, диференціації навчальних завдань і надання підтримки здобувачам, які відчували труднощі під час опанування складніших аналітичних інструментів. Це посилило б студентоцентризований характер запропонованого педагогічного забезпечення.

4. В окремих навчальних і професійно орієнтованих завданнях передбачено використання ChatGPT для пояснення економічних взаємозв'язків, формулювання можливих інтерпретацій та генерування альтернативних сценаріїв. Водночас доцільно було б чіткіше визначити педагогічні й етичні межі такого використання, зокрема вимоги до перевірки згенерованого змісту, збереження авторства, захисту даних і недопущення підміни самостійної аналітичної діяльності готовими відповідями штучного інтелекту.

5. Зважаючи на швидке оновлення цифрових технологій, перспективним є більш виразне представлення механізмів перенесення сформованих аналітичних умінь на нові програмні продукти й цифрові середовища. Доцільно було б розмежувати інваріантну основу аналітичної діяльності – постановку проблеми, підготовку й перевірку даних, вибір методу, інтерпретацію та обґрунтування рішення – і варіативний інструментарій її реалізації. Це посилило б технологічну незалежність та довготривалу практичну цінність одержаних результатів.

Ірина Лов'янова, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри цифрової економіки та системного аналізу Державного торговельно-економічного університету, **зауваження:**

1. Схвальної оцінки заслуговує залучення до визначення педагогічних умов 18 експертів, серед яких були викладачі фахових економічних дисциплін, викладачі інформаційно-технологічного спрямування та фахівці-практики. Водночас методичну повноту представлення експертного оцінювання посилило б визначення ступеня узгодженості експертних позицій, зокрема за допомогою відповідного коефіцієнта конкордації, а також більш чітке обґрунтування порогових значень, за якими педагогічні умови було відібрано для подальшої експериментальної перевірки.

2. Визначені педагогічні умови реалізовано як взаємопов'язаний комплекс, що відповідає системному характеру формування аналітичної компетентності. Разом із тим обраний експериментальний дизайн не передбачав встановлення внеску кожної педагогічної умови в одержаний результат. Перспективним видається подальше дослідження їх диференційованого впливу на окремі компоненти аналітичної компетентності, що дозволило б точніше визначити функціональне призначення кожної умови та можливості їх варіативного поєднання.

3. Проведений педагогічний експеримент переконливо засвідчив позитивну динаміку сформованості аналітичної компетентності студентів безпосередньо після завершення формувального етапу. Водночас поза межами дослідження залишилося питання стійкості досягнутих змін та здатності випускників застосовувати сформовані способи аналітичної діяльності в реальних професійних ситуаціях. Доцільним продовженням роботи могло б стати лонгітудне відстеження результатів через певний час після завершення навчання.

4. У дисертації аналітична компетентність послідовно розглядається як цілісна інтегративна характеристика майбутнього економіста. Водночас у назві однієї з публікацій автора використано формулювання «аналітичні компетентності» у множині. Незважаючи на локальний характер цієї термінологічної розбіжності, у подальших публікаціях доцільно уніфікувати поняттєвий апарат і послідовно дотримуватися авторського розуміння аналітичної компетентності як цілісного особистісно-професійного утворення.

5. Формувальний етап експерименту було організовано переважно у форматі онлайн-взаємодії, що забезпечило єдність підходів до навчання студентів трьох закладів вищої освіти та відповідало особливостям їх функціонування в умовах релокації. Водночас перспективним є порівняльне вивчення особливостей реалізації запропонованих педагогічних умов в аудиторному, змішаному й дистанційному форматах. Це дозволило б встановити, які складники педагогічного забезпечення залишаються незмінними, а які потребують адаптації залежно від способу організації освітньої взаємодії.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Олегу Сергійовичу Круглику** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за

спеціалізаціями). Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**

Ольга Лебідь